

UTKAST Forvaltningsplan for Råbesdalen naturreservat

2016-2026

Innhold

Forord	3
1 Innledning	4
1.1 Verneformål	4
1.2 Områdebeskrivelse	4
1.2.1 Vegetasjon og geologi	5
2 Naturmangfoldloven	5
3 Historikk	6
3.1 Verneprosess	6
3.2 Brukshistorie	6
4 Dagens status	6
4.1 Kunnskapsstatus	6
4.2 Verneverdier	6
4.2.2 Naturtyper	7
4.3 Bruk av området	9
5 Forvaltning av Råbesdalen naturreservat	9
5.1 Trusler mot verneverdiene	9
5.2 Overvåking og informasjon	10
5.2.1 Skjøtsel	10
5.3 Retningslinjer for brukerinteresser	11
5.3.1 Reindrift og samiske interesser	11
5.3.2 Landbruk	12
5.3.3 Jakt og fiske	13
5.3.4 Friluftsliv	13
5.3.5 Redning og øvelser	15
6 Oppsyn og administrasjon	15
6.1 Dispensasjonssøknader	15
7 Kilder	16
Vedlegg 1. Verneforskrift	17
Vedlegg 2. Miljørettsprinsipper ved saksbehandling	21
Vedlegg 3. Rødlista arter og naturtyper	22
Vedlegg 4. Bruk av naturmangfoldloven §§ 8-12	23

Forkortelser:

FMNT – Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

SNO – Statens naturoppsyn

Forord

Råbesdalen naturreservat ble opprettet 17. desember 2010. Fylkesmannen meldte oppstart med forvaltningsplanarbeidet høsten 2012 og holdt oppstartsmøte vinteren 2013.

Høylandet kommune overtok forvaltningsansvaret for Råbesdalen naturreservat i 2015, og forvaltningsplanen er utarbeidet av Fylkesmannen, i samråd med kommunen.

Formålet med vernet av Råbesdalen naturreservat er å bevare et skogområde som inneholder truet, sjelden og sårbar natur og representerer ulike skogtyper under naturlig dynamikk. Forvaltningsplanen er utarbeidet innenfor verneforskriftens rammer og skal fungere som et praktisk hjelpemiddel for forvaltningsmyndigheten. Formålet med forvaltningsplanen er å rettlede forvaltningen slik at verneformål og verneverdier opprettholdes. Planen skal revideres hvert 10. år, men kan revideres tidligere ved behov.

Forsidefoto av Eldar Ryan, FMNT.

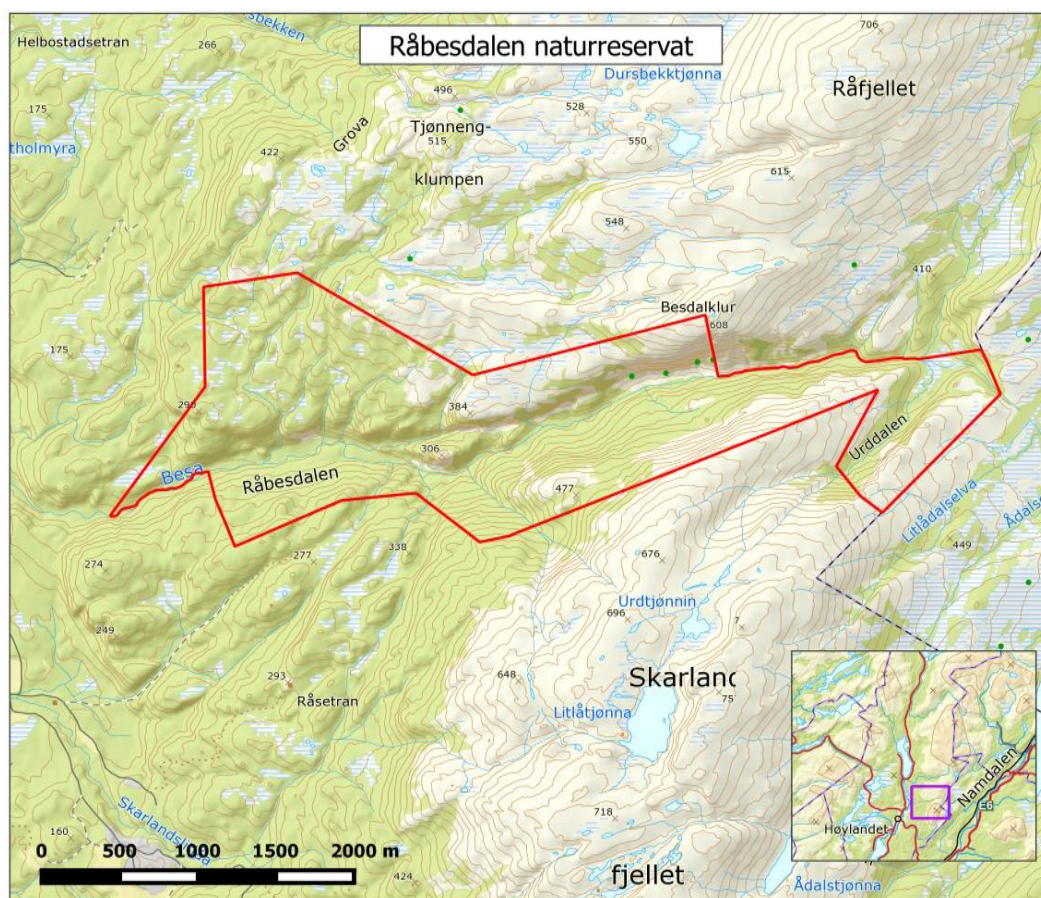
1 Innledning

1.1 Verneformål

Verneformålet til Råbesdalen naturreservat (ifølge § 1, vedlegg 1)

Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde som inneholder truet, sjelden og sårbar natur, og som representerer ulike skogtyper under naturlig dynamikk. Området er preget av rike skogtyper, boreal regnskog og bekkekløft.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

1.2 Områdebeskrivelse

Naturreservatet ligger øst i Høylandet kommune, på grensen til Grong kommune. Området ligger mellom 90 og 400m.o.h. og har et areal på 4856 dekar. Høylandet kommune er forvaltningsmyndighet for naturreservatet

Tekniske inngrep

- Det finnes eldre og nyere traktorveier (brukt til utkjøring av tømmer) i vestenden.

1.2.1 Vegetasjon og geologi

Berggrunnen er rik sør-, og fattigere nord for elva. Dette gir utslag i rikere vegetasjonstyper sør for elva, der høgstaude- og storbregnegranskog er en vanlig naturtype. Gran er det dominerende treslaget i naturreservatet. Granskogen opptre i forskjellige utforminger fra fattig til rik. Det finnes også forskjellige utforminger av kystgranskog (boreal regnskog), med relativt bra utviklede *lungeneversamfunn*. Vi finner blant annet en spesiell forekomst av kystgranskog i dype raviner i kjerneområde 9. Ulike utforminger av bekkekløfter og urskogpreget furuskog er også å finne i naturreservatet. (Rolstad 2008)

Lungeneversamfunn

Også kalt *lobarionsamfunn*. En gruppe kravstore bladlaver som er avhengig av høy luftfuktighet og skoglig kontinuitet (lang tid uten hogst). Typiske lobarion-arter er blant annet lungenever, skrubbenever, vrengelav og gullprikklav (Klepsland 2015).

Figur 2. Frodig gammel skog i Råbesdalen naturreservat. Foto: Eldar Ryan, FMNT.

2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven §§ 8-12 skal (i henhold til § 7) legges til grunn som retningslinjer for beslutninger som berører naturmangfold. I vedlegg 4 står det beskrevet hvordan disse prinsippene er brukt i utformingen av forvaltningsplanen.

3 Historikk

3.1 Verneprosess

Råbesdalen er tilbudt av grunneiere gjennom ordningen med frivillig vern. På bakgrunn av de biologiske verdiene som finnes i området kvalifiserte området til vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

3.2 Brukshistorie

Reindrift

Området har lenge vært brukt i forbindelse med reindrift. Før i tiden var området også brukt som fangstplass for blant annet jerv og bjørn.

Skogdrift

På 1920-tallet ble det utført plukkhogster i dalen. I vestenden av dalføret er det utført 1-2 plukkhogster etter dette også (skogeiers pers. med., gjengitt av Rolstad (2008)).

4 Dagens status

Dalbunnen i Råbesdalen er tydelig preget av gamle plukkhogster, men ellers har området tydelig villmarkspreget og et arts mangfold som tyder på god økologisk tilstand.

4.1 Kunnskapsstatus

Det ble gjennomført naturfaglige registreringer i området i 2007. kartleggingsrapporten inneholder detaljert beskrivelse av 12 kjerneområder. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Råbesdalen er godt.

4.2 Verneverdier

I Råbesdalen finner vi et helt dalføre med gammel barskog, noe som er sjeldent å finne. Mange av grantrærne er rundt 200 år. Området dekker et stort, sammenhengende areal med produktiv skog (ca. 4000 dekar) og inneholder sjeldne og trua arter og naturtyper. Her finnes bekkekløfter, kystgranskog og store arealer rike vegetasjonstyper. Summen av alle disse kvalitetene er ganske unikt, også på nasjonalt nivå, noe som gjør at området har fått nasjonal verneverdi.

Kystgranskog

Kystgranskog (også kalt boreal regnskog) er en sterkt truet (EN) naturtype som forekommer i områder med fuktig klima i Trøndelag og i Nordland. Kystgranskogen kjennetegnes særlig av rike *lungeneversamfunn* med lavarter som har et høyt krav til fuktighet. Kystgranskog har vært i tilbakegang grunnet hogst og andre arealinngrep (Bendiksen 2011).

Rødlistearter

Rødlista for arter er oppdatert i 2015 (Henriksen og Hilmo 2015). Rødlistens kategorier er RE (regionalt utdødd), CR (kritisk truet), EN (sterkt truet), VU (sårbar), NT (nær truet) og DD (datamangel). Kategoriene er inndelt etter artenes risiko for å dø ut.

Rødlista naturtyper

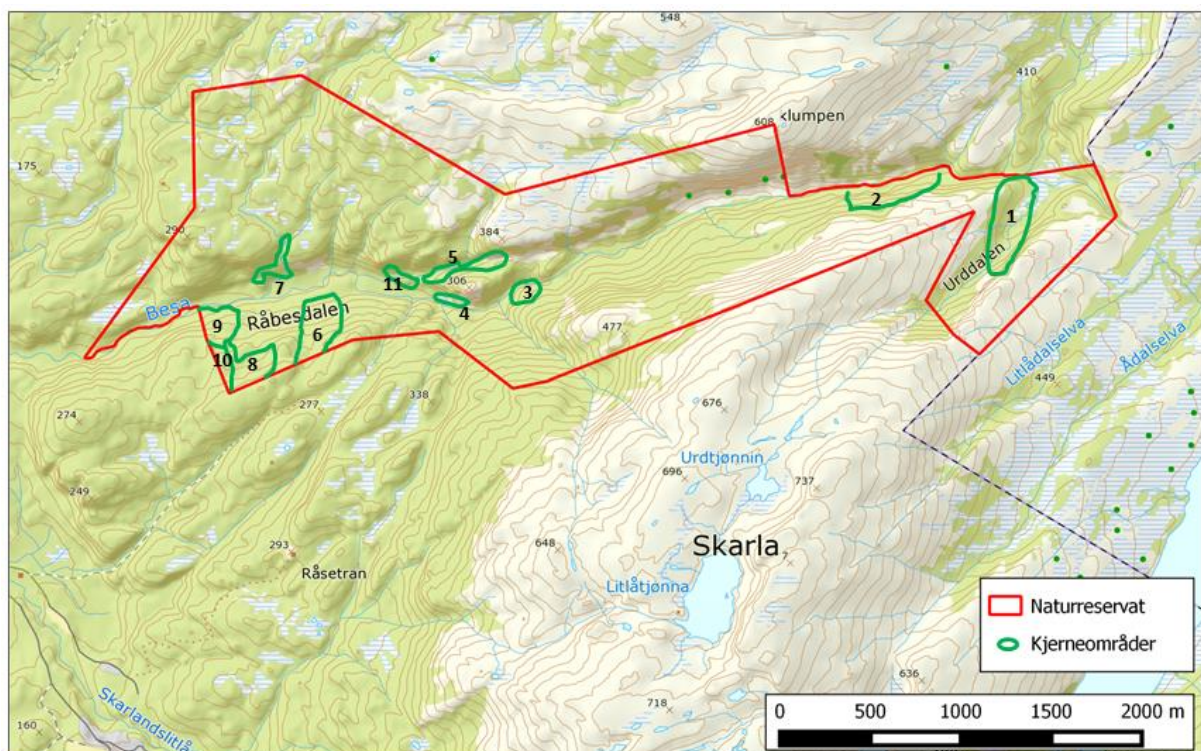
Norsk rødliste for naturtyper (Lindgaard og Henriksen 2011) er en oversikt over naturtyper som står i fare for å forsvinne fra norsk natur. Hvor truet en naturtype er, vurderes ut fra prosentvis reduksjon i areal i løpet av de siste 50 år, der rødlistekategoriene (NT, VU, EN, CR og RE) er de samme som for arter.

4.2.2 Naturtyper

Kartet i figur 3 viser kjerneområdene i naturreservatet, der det er registrert viktige naturtyper. Tabell 1 gir en liste over kjerneområdene, hvilke naturtyper de består av, samt nøkkelementer i områdene.

Kjerneområder

Kjerneområder er biologisk viktige områder innenfor verneområdet. Slike områder inneholder gjerne større tettheter av rødlistearter, nøkkelementer eller indikatorarter enn resten av arealet, og består ofte av viktige- eller rødlista naturtyper.

Figur 3. Kjerneområder i Råbesdalen naturreservat. Beskrivelsen av kjerneområdene finnes i tabell 1.

Verdivurdering av kjerneområder

Svært viktig (A): Lokaltiteter med arter eller naturtyper i rødlistekategoriene «kritisk truet» (CR) eller «sterkt truet» (EN). Lokaltiteter vurderes også som «svært viktige» dersom det er sannsynlig at slike arter finnes der.

Viktig (B): Lokaltiteter med rødlistearter i kategorien «sårbar» (VU), eller lokaltiteter hvor det er sannsynlig at disse forekommer. Lokaltiteter kan også vurderes til kategori B dersom de inneholder flere arter i kategorien «nær truet» (NT), eller dersom den inneholder naturtyper i kategoriene VU eller NT.

Lokalt viktig (C): Lokaltiteter som ikke når opp til prioritering i B-kategori, men som kan være viktige i lokal sammenheng.

(Direktoratet for naturforvaltning 2007)

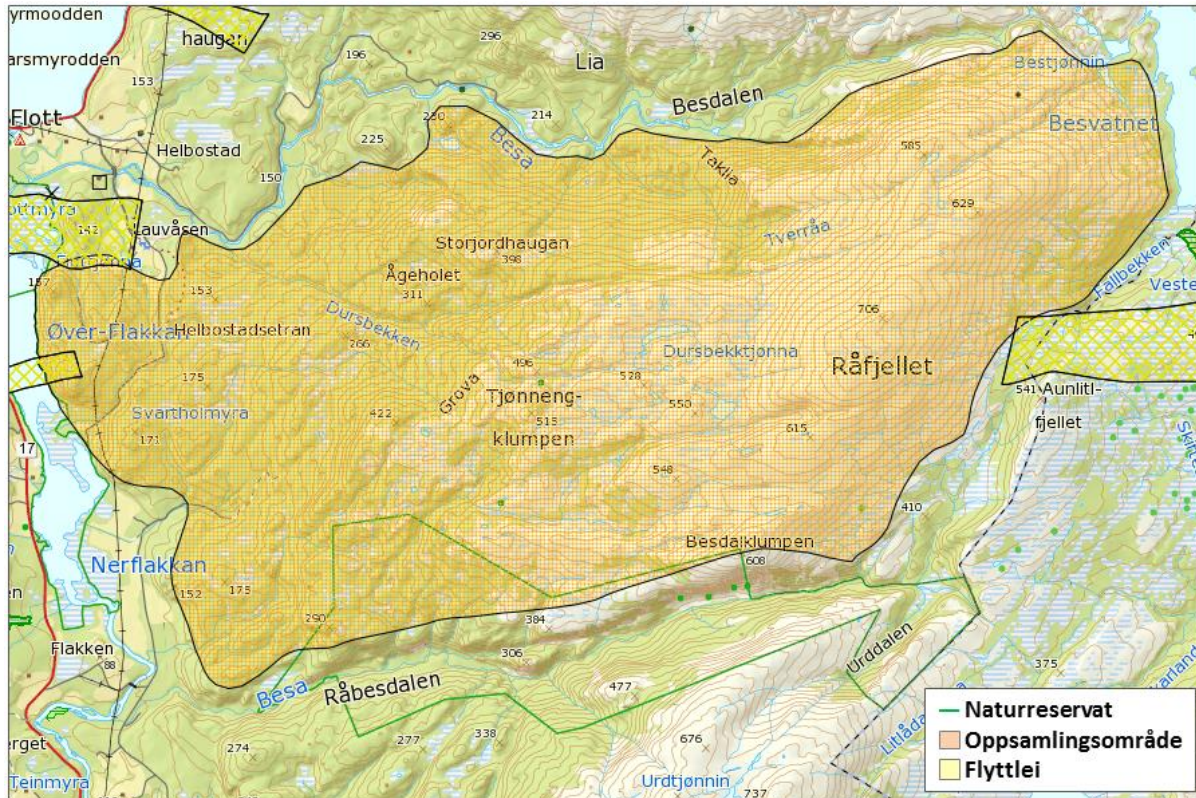
Tabell 1. Beskrivelse av kjerneområdene i Råbesdalen naturreservat. Mer info finnes i kartleggingsrapporten (Rolstad 2008).

Kjerne-område	Naturtype	Spesielle forekomster	Verdi
1	Gammel barskog	Mye skog på ca. 200 år. Noe gran opp til 250-300 år. Læger i alle nedbrytningsstadier. Funn av svartonekjuke.	C
2	Bekkekløft Bergvegg	Blokkmark som ender opp mot bergvegg. Mange store grantrær rundt 200år. Frodig vegetasjon ved elva.	B
3	Kystgranskog Gammel granskog	Produktiv granskog med innslag av rikbarkstrær (særlig rogn). Bekkekløft i nederste del. Stedvis rike lungeneversamfunn på rikbarkstrær. Mye beiteskader av elg på rogn.	B
4	Rik edelløvskog	Blandingsskog dominert av alm, rogn, selje og bjørk. Relativ rik vegetasjon, på tross av fattig berggrunn. Funn av vanlige <i>lobarionarter</i> , men for tørt for de kravstore.	C
5	Gammel granskog	Trang dal under høy bergvegg. Enkelte gamle grantrær over 200 år. Partier med løvskog i rasmarka, herunder noe alm.	C
6	Gammel barskog	Mye nyere vindfall, men også spredte læger av gran og bjørk med funn av svartonekjuke. Sumpskog, storbregne- og høgstaudevegetasjon forekommer.	C
7	Gammel granskog	Gamle grantrær rundt 200 år. Eldre løvtrær av osp, rogn og selje finnes langs bekken. Mye lungenever på osp og selje.	C
8	Gammel barskog	Store mengder hengslav (mye gubbeskjegg). Sumpskog, storbregne- og høgstaudevegetasjon i vest.	B
9	Kystgranskog	Produktiv granskog med høyt innslag av eldre løvtrær. Spredt med læger. Flere raviner i vest, med <i>lobarionarter</i> på grankvister. Funn av trådragg på gran og gullprikklav på rogn. Rogna er sterkt påvirket av elgbeite.	A
10	Gammel furuskog	Svært mange gamle furutrær over 300 år. Spredt med stående død ved av furu.	B
11	Rik edelløvskog	Ustabil mark med mye alm, rogn, bjørk og selje. En del død ved.	C

4.3 Bruk av området

Reindrift

Råbesdalen ligger i Vestre Namdal reinbeitedistrikt og brukes av Toven-gruppen. Reinen flyttes mellom årstidsbeitene på nordsida av dalen, men det hender at det er rein i Råbesdalen også.

Figur 4. Kartet viser oppsamlingsområdet for rein nord for Råbesdalen.

Jakt

Det foregår noe jakt i Råbesdalen, hovedsakelig elgjakt. Skutt elg fraktes ut langs gammel drivvei i dalbunnen.

Husdyrbeite

Det foregår noe sauebeite i naturreservatet.

5 Forvaltning av Råbesdalen naturreservat

Naturreservatet skal forvaltes i tråd med verneforskriften. Det foregår imidlertid lite søknadspliktig aktivitet i Råbesdalen naturreservat, og forvaltningen av naturreservatet dreier seg derfor hovedsakelig om overvåking og informasjon.

5.1 Trusler mot verneverdiene

Det meste av verneverdiene i naturreservatet er knyttet til gammel skog under naturlig dynamikk, som ikke er utsatt for noen umiddelbare trusler når området er vernet mot hogst

og andre inngrep. Høye bestander av elg kan imidlertid være en trussel mot rikbarkstrær (herunder rogn) og lavartene som lever på disse. Det er registrert beiteskader på rogn flere steder i naturreservatet. Elgbestanden reguleres gjennom jakta.

5.2 Overvåking og informasjon

Forvaltningsmyndigheten (Høylandet kommune) kan initiere oppsyn, overvåking eller tiltak i naturreservatet. Aktuelle aktører i forbindelse med utføring av forvaltningstiltak kan være SNO, grunneier og eventuelle eksterne aktører. Siden naturverdiene ikke er utsatt for noen umiddelbare trusler, er det ikke på nåværende tidspunkt vurdert å være nødvendig med noen konkrete forvaltningstiltak.

Informasjon

Det er viktig å informere folk som bruker området om naturreservatet og naturverdiene som finnes her. Det skal derfor settes opp en informasjonsplakat om området utenfor naturreservatet.

Overvåking

Det bør jevnlig foretas befaringer i området for å påse at naturen er av god tilstand og ikke utsettes for nye trusler. Dersom svartelista arter oppdages i området skal det iverksettes tiltak for å bekjempe disse. Ved befaring av området kan naturtilstanden dokumenteres med bilder, samt tekst dersom det er noe spesielt å bemerke.

Tabell 2. Tiltaks- og overvåkingsplan for Råbesdalen naturreservat. Tabellen er delt inn i arter/naturtype, hva som skal overvåkes og hvor ofte.

Art/naturtype/tiltak	Beskrivelse	Når?	Ansvarlig
Informasjonsplakat	Det skal settes opp informasjonsplakat om naturreservatet ved innfallsporten til Råbesdalen fra vest.	2017	Høylandet kommune / SNO
Gammel barskog	Det bør jevnlig foretas befaringer i området for å påse at naturen er i god stand. Behov for nye forvaltningstiltak vurderes samtidig.	Hvert 5. år (fra 2016)	Høylandet kommune / SNO
Svartelista arter	Dersom svartelista arter oppdages skal disse bekjempes og lokalitetene undersøkes hvert år.	Hvert 5. år (fra 2016)	Høylandet kommune /SNO

Bevaringsmål

Det kan være aktuelt å knytte bevaringsmål til enkelte naturtyper eller naturverdier. Disse skal i tilfellet være konkrete og målbare, og registreres fortløpende i Miljødirektoratets fagsystem for verneområder (NatStat). Foreløpig er det ikke vurdert å være nødvendig med bevaringsmål i Råbesdalen naturreservat.

Skjøtsel

Det pågår ikke skjøtsel i Råbesdalen naturreservat i dag, og det vil trolig ikke bli aktuelt siden verneformålet omfatter skog under naturlig dynamikk. Skjøtsel kan brukes for å bevare den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet (*ifølge naturmangfoldloven § 47*).

5.3 Retningslinjer for brukerinteresser

Det er tillatt å bruke naturreservatet til blant annet beiting, jakt, fiske og friluftsliv og i verneforskriften står det spesifisert hva slags aktivitet som er direkte tillatt i naturreservatet, samt hva som må omsøkes. Det foregår imidlertid lite søknadspliktig aktivitet i Råbesdalen naturreservat i dag, og det er derfor kun de aktuelle punktene i verneforskriften som står utdypet i dette kapitlet. For generelle vernebestemmelser og regulering av ferdsel, se verneforskriften i vedlegg 1.

Forklaring av verneforskriften §§ 3-8

§ 3 Fastsetter hva som ikke er tillatt i Råbesdalen naturreservat.

§ 4 Unntak fra vernebestemmelsene i § 3.

§ 5 Fastsetter hva som ikke er tillatt av ferdsel.

§ 6 Unntak fra ferdselsbestemmelsene i § 5.

§ 7 Fastsetter tiltak som sees på som nødvendige, og som er drøftet gjennom verneprosessen. Tiltakene må omsøkes, men det gis vanligvis dispensasjon. Det kan her gis flerårige dispensasjoner.

§ 8 Det kan gis dispensasjoner til tiltak som ikke er fastsatt i § 7 dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig (*ifølge naturmangfoldloven § 48*).

5.3.1 Reindrift og samiske interesser

Formålet med vernet av Råbesdalen naturreservat omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Naturreservatet skal forvaltes slik at reindrift skal kunne foregå som tidligere. Sametinget er forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner og alle tiltak som kan skade disse må forelegges Sametinget. Reindrift i naturreservatet reguleres i all hovedsak av reindriftsloven.

Bål

Uttak av småvirke til bål er tillatt, men tørr gran og furu (gadd) skal ikke felles (*ifølge § 4 punkt 8*).

Motorferdsel

Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med reindrift er tillatt, men leiekjørere for reineiere må medbringe skriftlig tillatelse fra oppdragsgiver (*ifølge § 6 punkt 3*). Nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark, samt start og landing med helikopter, kan tillates (*ifølge § 7 punkt 8 og 9*).

Reinbeitedistriktene er pålagt å utarbeide distriktsplan, jf. § 62.i reindriftsloven. Distriktsplanen skal vise hvilke terrenggående kjøretøy som brukes, samt ha bruksregler for motorisert ferdsel på barmark. Etter reindriftslovens § 23 skal motorisert ferdsel på barmark begrenses mest mulig og så langt som mulig foregår etter faste traseer. Motorisert ferdsel på barmark, beskrevet gjennom distriktsplan, kan godkjennes flerårig.

Rydding av flyttleier og kjøretraséer

Rydding av flyttleier og kjøretraséer kan tillates (*ifølge § 7 punkt 12*). Reinen flyttes hovedsakelig på nordsiden av reservatet. Dersom det kommer rein inn i Råbesdalen kan det være nødvendig å fjerne mindre mengder kvist som er til hinder ved flytting, selv om det ikke finnes tydelige flyttleier i reservatet.

Gjerder og samleanlegg

Det kan gis tillatelse til oppføring av midlertidige gjerder og samleanlegg i forbindelse med reindrift (*ifølge § 7 punkt 10*). Medbrakte stolper og gjerder faller under denne radaren, og kan settes opp midlertidig uten tillatelse etter verneforskriften.

Tradisjonelt samisk håndverk

Skjæring av sennagress til fottøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji og tradisjonelle samiske bruksgjenstander er tillatt (*ifølge § 4 punkt 10*). Dette gjelder ikke uttak av planter på rødlista eller uttak av særegne vekstformer på trær, deriblant rikuler.

Kulturminner

Det kan søkes om dispensasjon fra vernebestemmelsene for istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner (*ifølge § 7 punkt 2*).

5.3.2 Landbruk

Beiting

Beiting, samt utplassering av saltsteiner, er tillatt i Råbesdalen naturreservat (*ifølge § 4 punkt 4 og 9*). Motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltsteiner skal omsøkes (*ifølge § 7 punkt 7*), men motorferdsel for å frakte ut skadde og syke bufe trengs ikke å omsøkes. Det

skal i tilfellet brukes kjøretøy som er skånsomme mot markoverflaten og gis beskjed til ansvarlig oppsyn i forkant av kjøringen (*ifølge § 6 punkt 1*). Dersom en ikke lykkes i å få kontakt med ansvarlig oppsyn kan melding gis i etterkant av kjøringen.

Anlegg, innretninger og kulturminner

Oppføring av bygninger og gjerder, samt andre permanente eller midlertidige innretninger, er forbudt i naturreservatet (*ifølge § 3 punkt 3*), men det kan søkes om dispensasjon til istandsetting og vedlikehold av kulturminner (*ifølge § 7 punkt 2*).

5.3.3 Jakt og fiske

Jakt, fangst og fiske reguleres etter viltloven og lakse- og innlandsfiskeloven. Jakt- og fiske administreres av grunneiere. Skadefelling av store rovdyr er tillatt i samsvar med gjeldende lovverk (*ifølge § 4 punkt 3*). Etter søknad kan det gis tillatelse til utføring av tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk (*ifølge § 7 punkt 3*).

Storviltjakt

All vegetasjon er vernet mot ødeleggelse, men fjerning av mindre mengder kvist på post, i forbindelse med storviltjakt (for å få bedre sikt), er tillatt (*ifølge § 4 punkt 7*). Det er også tillatt å sette opp midlertidige mobile jakttårn som fjernes etter endt jakt sesong (*ifølge § 4 punkt 6*). Uttransport av felt elg og hjort er tillatt dersom en bruker lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget (*ifølge § 6 punkt 2*). Ved terrengskade av betydning vil tiltakshaver bli stilt til ansvar, og det kan bli stilt krav om oppretting av skadene. Dersom andre kjøretøy skal benyttes til uttransport må dette omsøkes (*ifølge § 7 punkt 5*).

Retningslinjer

Uttransport av felt storvilt skal foregå utenom våte myrpartier, og annen bæresvak mark, for å unngå varige kjørespor.

Veiledning for dispensasjonsøknader

Uttransport av storvilt med annet kjøretøy

Søknad må inneholde tidsrom for transporten og hva slags kjøretøy som skal benyttes.

Kjøretøyet skal ikke fraktes inn i naturreservatet før elg er felt.

5.3.4 Friluftsliv

Alle er velkommen til å ferdes i området etter allemannsretten i friluftsløven, men utøvelse av friluftsliv skal ikke være til skade for verneverdiene eller til ulempe for reindrift og landbruk.

Ferdsel og båndtvang

Hunder skal holdes i bånd under båndtvangen (1. april – 20. august). All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner (*ifølge § 5 første ledd*). Sykling og bruk av hest og kjerre utenom eksisterende skogsvei er også forbudt, men skånsom ridning er tillatt (*ifølge § 5 punkt 2*).

Arrangementer

Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer og andre arrangementer er i utgangspunktet forbudt (*ifølge § 3 punkt 4*), men det kan her søkes om avgrenset bruk av reservatet (*ifølge § 7 punkt 1*). Et fåtall telt, en skoleklasse på tur eller tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av barnehager, ideelle organisasjoner eller liknende, regnes ikke som større arrangementer og omfattes ikke av forbudet. I tvilstilfeller skal aktiviteten omsøkes.

Geocaching

Ferdsel i forbindelse med geocaching utgjør trolig ingen trussel mot verneverdiene i naturreservatet. Eventuelle cacher kan derfor plasseres fritt. Eventuelle cacher bør plasseres i nærhet til eksisterende stier og skal ikke spikres fast i trær eller plasseres på annen måte som vil være til skade for naturen.

Bålbrenning

Forsiktig bryting av kvist, for enkelt friluftsliv og bålbrenning, er tillatt (*ifølge § 4 punkt 8*), men tørr gran og tørr furu (gadd) skal ikke felles.

Bær og matsopp

Sanking av bær og matsopp er tillatt (*ifølge § 4 punkt 1*).

Merking og rydding av stier

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier (*ifølge § 7 punkt 4*).

Retningslinjer

Rydding av stier:

Dette gjøres ved å kappe vekk den delen av treet som ligger over stien, slik at stien åpnes igjen. Bestemmelsen gjelder innenfor stiens eksisterende bredde. Nedfall skal ikke fjernes fra reservatet eller ryddes i haug, men legges ved siden av stien.

5.3.5 Redning og øvelser

Gjennomføring av militær operativ virksomhet (krigssituasjoner eller liknende) og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet er direkte tillatt i Råbesdalen naturreservat (ifølge § 6 første ledd). Dette unntaket gjelder ikke øvelser.

6 Oppsyn og administrasjon

Høylandet kommune er forvaltningsmyndighet for Råbesdalen naturreservat. Søknader om tillatelser eller dispensasjoner fra verneforskriften sendes derfor kommunen.

Oppsyn

SNO har ansvar for oppsyn i Råbesdalen naturreservat. De fører kontroll med at verneforskriften og eventuelle dispensasjonsvedtak overholdes.

6.1 Dispensasjonssøknader

Hva som er tillatt, samt hva som kan tillates etter søknad, er beskrevet i kapittel 5.3 i forvaltningsplanen, der det refereres til verneforskriften. Tekstboksen nedenfor gir en oversikt over hva dispensasjonssøknader skal inneholde.

Søknad om dispensasjon fra verneforskriften skal inneholde:

- Tiltakshavers /søkers navn og adresse
- Kart med inntegnet plassering av tiltaket
- Eiendomsforhold (evt. grunneiers tillatelse)
- Beskrivelse av tiltaket, omfang og varighet.
- Hvilke naturtyper og naturverdier som blir berørt (dersom dette er kjent)

Lovverk

Verneforskriften for Råbesdalen naturreservat er gjeldende lovverk for verneområdet. Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene sendes forvaltningsmyndigheten (Høylandet kommune). I *verneforskriften § 7* (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser) er det listet opp en rekke tiltak som er vurdert under verneprosessen. Her gis det vanligvis dispensasjon, under visse vilkår, og det kan være aktuelt med flerårige dispensasjoner. I de tilfeller der det søkes om tiltak som ikke er nevnt i *verneforskriften § 7*, behandles søknaden etter *verneforskriften § 8*, som er liklydende med *naturmangfoldloven § 48*. Tiltaket kan da gis dispensasjon dersom det hverken går imot vernets formål eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Tiltaket kan også gis dispensasjon dersom vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Vilkår for dispensasjoner

Forvaltningsmyndigheten kan stille vilkår for dispensasjoner. Det skal alltid vurderes om det bør knyttes vilkår til tillatelser for å ivareta verneformålet.

Vedtak

Alle vedtak registreres i miljøvedtaksregisteret. I tillegg skal Fylkesmannen ha kopi av vedtakene og politiet skal ha kopi av motorferdseløyver. Sametinget og fylkeskommunen skal ha kopi dersom vedtaket berører kulturminner. Vedtak kan påklages i henhold til forvaltningsloven.

7 Kilder

Bendiksen, E. 2011. *Skog* – i: Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Direktoratet for naturforvaltning. 2007. *Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold*. DN håndbok 13, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. og Larsen, L.-K. (red.) 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Artsdatabanken, Trondheim.

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. *Norsk rødliste for arter 2015*. Artsdatabanken, Norge.

Klepsland J. 2015. *Naturfaglig undersøkelse av raviner på Tømmerås, Grong*. BioFokus-notat 2015-23. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Miljødirektoratet. 2016. <http://kart.naturbase.no/> sist besøkt 19.05.16

Rolstad, E. 2008. *Naturfaglige registreringer av fem skogområder i Høylandet og Nærøy kommuner i Nord-Trøndelag – Registrering og vurdering av verneverdier*. Groven Skog og Miljø.

Vedlegg 1. Verneforskrift

Forskrift om vern av Råbesdalen naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag

Dato: FOR-2010-12-17-1621

Publiser:t II 2010 hefte 5

Ikraftttredelse: 17.12.2010

Gjelder for: Høylandet kommune, Nord-Trøndelag

Hjemmel: LOV-2009-06-19-100-§34, LOV-2009-06-19-100-§37, LOV-2009-06-19-100-§62

Kunngjort: 21.12.2010 kl. 11.45

Korttittel: Forskrift om Råbesdalen naturreservat

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 17. desember 2010 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet. Endret ved forskrift 15. mars 2013 nr. 284 (i kraft 1. juli 2013).

§ 1. Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde som inneholder truet, sjelden og sårbar natur, og som representerer ulike skogtyper under naturlig dynamikk. Området er preget av rike skogtyper, boreal regnskog og bekkekløft.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

§ 2. Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr. i Høylandet kommune: 83/5 og 84/1.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 4856 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:25 000 datert Miljøverndepartementet desember 2010. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Høylandet kommune, hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.

3. Området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt.

Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

4. Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

1. Sanking av bær og matsopp.
2. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
3. Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
4. Beiting.
5. Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger som er i bruk på vernetidspunktet.
6. Oppsetting av nødvendige midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
7. Forsiktig fjerning av mindre mengder kvist på poster i forbindelse med utøvelse av storviltjakt.
8. Forsiktig bryting av kvist og småvirke for enkelt friluftsliv på stedet, og bålrensing, i samsvar med gjeldende regelverk.
9. Utsetting av saltsteiner.
10. Skjæring av sennagress til fottøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji/tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander. Bestemmelsen gjelder ikke skjæring eller uttak av plantearter som står på den til enhver tid gjeldende norske rødlisten, eller uttak av særegne vekstformer på trær (for eksempel rikuler).

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

1. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
2. Utenom eksisterende skogsveger er bruk av sykkel og hest og kjerre forbudt, og riding bare tillatt dersom den skjer skånsomt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for:

Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingskjøring.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

1. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
2. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
3. Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med reindrift. Leiekjørere for reieiere eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon /avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 nr. 4.
2. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
3. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
4. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.
5. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med annet kjøretøy enn lett terrenggående beltekjøretøy.
6. Bruk av naturreservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet, etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
7. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter:
 - § 4 nr. 5 (vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg)
 - § 4 nr. 9 (utsetting av saltsteiner).

8. Nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark ved utøvelse av reindrift.
9. Start og landing med helikopter ved utøvelse av reindrift.
10. Oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift.
11. Reindriftas nødvendige uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte gjerder og annet reindriftsutstyr, i samsvar med forvaltningsplan.
12. Rydding av eksisterende drivingslei og kjørelei i reindriften, i samsvar med forvaltningsplan.

For reindriften kan det etter søknad gis flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på en tilfredsstillende måte.

§ 8. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet.

§ 10. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som opprettes.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2. Miljørettsprinsipper ved saksbehandling

I følge naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for offentlige beslutninger. Det vil si at disse prinsippene skal vurderes, og at det skal fremgå i avgjørelsen hvordan de er tatt hensyn til og vektlagt. Nedenfor beskrives de fem prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arter, naturtyper, naturens tilstand og effekt av påvirkninger. I hver enkelt dispensasjonssøknad vurderes derfor:

- 1) Hvilke naturverdier finnes på stedet?
- 2) Hva er effekten av det omsøkte tiltaket på disse verdiene?
- 3) Hvor er denne kunnskapen hentet fra (rapporter, generell kunnskap, erfaringer osv.)?

§ 9 Føre-var-prinsippet

Dersom det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap til å kunne si noe om virkningen av det omsøkte tiltaket på naturmiljøet skal føre-var-prinsippet benyttes.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Samlet belastning på økosystemet skal vurderes. Under behandlingen av dispensasjonssøknader skal det derfor vurderes hva slags belastning økosystemet har vært utsatt for (i form av tidligere og nåværende tiltak og bruk), hva det trolig vil bli utsatt for i fremtiden, og hva den samlede belastningen på økosystemet vil bli dersom dispensasjonen gis.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse

Den som gjør skade på miljøet skal bære kostnadene. Det kan altså bli stilt krav om at tiltakshaver utbedrer skadene tiltaket har medført, eller at tiltakshaver må dekke kostnadene ved å hindre skade på naturmangfoldet.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det skal velges de driftsmetoder, teknikker og den lokalisering av tiltaket som gir minst skade på naturen. Det skal derfor alltid vurderes om det finnes alternative lokaliseringer, og om disse gir mindre skade på naturmangfoldet. Det skal også alltid vurderes om det finnes andre teknikker eller driftsmetoder som gir mindre skade.

Vedlegg 3. Rødlista arter og naturtyper

Tabell 3. Tabellen viser rødlista arter og naturtyper som ble registrert i Råbesdalen naturreservat under feltregistreringen 23.10.07 (Rolstad 2008). Voksested er hentet fra kriteriedokumentasjon i artsdatabankens artsportal (Artsdatabanken 2016).

Art	Gruppe	Status *	Antall funn'	Funnsted (kjerneområde)	Voksested ¹
Svartsonekjuke <i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Vedboende sopp	NT	9	1, 6	Grove læger av gran.
Alm <i>Ulmus glabra</i>	Lauvtre	VU	Spredt	4, 5, 11	Edelløvskog. I tilbakegang grunnet sykdom og beiting.
Gubbeskjegg <i>Alectoria sarmentosa</i>	Busk- og bladlav	NT	Mye	1, 2, 3, 6, 8, 9	Gamle bartrær, hovedsaklig gran.
Gullprikklav <i>Pseudocyphellaria crocata</i>	Busk- og bladlav	VU	2	9	Løvtrær med rik bark eller grankvister i leirravin.
Trådragg <i>Ramalina thrausta</i>	Busk- og bladlav	VU	2	9	Døde grangreiner i eldre kystgranskog.
Naturtyper					
Kystgranskog		EN		3 og 9	Kyststrøk i Trøndelag og Nordland.

* Rødlistestatus pr. 2015 (Henriksen og Hilmo 2015).

' Antall funn under feltregistreringen.

¹ Informasjonen er hentet fra nettversjonen av rødlista (Artsdatabanken 2015).

Vedlegg 4. Bruk av naturmangfoldloven §§ 8-12

Dette vedlegget beskriver hvordan miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 har blitt brukt til å utforme forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-12, som ifølge § 7 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Råbesdalen naturreservat er beskrevet i kapittel 1 og 4. Denne kunnskapen er bakgrunnen for utformingen av oppsyns- og tiltaksplan i kapittel 5.2, samt retningslinjene for brukerinteresser i kapittel 5.3.

Oppsynsplanen i kapittel 5.2 er utarbeidet for å kunne vurdere utviklingen av verneverdiene i naturreservatet. Ved å føre oppsyn med tilstanden til naturverdiene, vil en kunne gi en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10. Dette vil også kunne bli en viktig del av det fremtidige kunnskapsgrunnlaget om økosystemets robusthet, og bør vurderes i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen.

Prinsippene i §§ 11 og 12 har blitt lagt til grunn i utformingen av retningslinjer for brukerinteresser i kapittel 5.3. Disse prinsippene går ut på at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse (§ 11), og at en skal bruke de teknikker og driftsmetoder som gir minst belastning på naturmangfoldet (§ 12). Dette gjelder blant annet uttransport av felt storvilt, der det kun er lette beltegående terrengkjøretøy som er direkte tillatt brukt gjennom verneforskriften. Retningslinjene i forvaltningsplanen pålegger ikke brukerinteressene direkte ekstra kostnader, men det står blant annet spesifisert at en vil kunne få krav om utbedring dersom en gjør skade på naturmangfoldet gjennom en annen driftsform enn det som står spesifisert i forvaltningsplanen. Det vil også kunne bli et krav, ved en eventuell dispensasjon fra verneforskriften, om at en bestemt teknikk eller driftsmetode skal benyttes for å gjøre minst mulig skade på naturen.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 vil også bli vurdert under behandlingen av dispensasjonssaker.